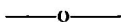


holdt »Vestgaarden«, hvortil kun hørte lidt Agerjord, men derimod rigeligt med Lyngheide. Nu begyndte Peder Møller (som han kaldtes) et Arbejde paa Landjorden, som nok fortjener at mindes, med at opbryde Heden og kultivere Jorden«, skrives der bl. a. om ham i »Vestjyllands Dagblad« 12. april 1901, ved hans Død. Men det er en anden Historie.

*Agnes Andersen.*



### Et par tingsvidner om Wallensteinskrigen

»Krigen øder og tærer, freden føder og nærer«, lyder et gammelt rim. Vi får dets sandhed bekræftet, hver gang vort land har været besat af fjenden. Særlig bekendt er de ødelæggelser og den forarmelse, svenskekrigene forårsagede. I »Fra Ribe Amt« 1926 har L. Jespersen vist et eksempel på, hvordan tilstanden var i Skast herred 1645 efter Torstensonskrigens afslutning. Men også under den tidligere krig, Wallensteinskrigen eller Kristian IVs deltagelse i trediveårskrigen 1625-29 gik det hårdt til her i amtet. Endnu tre år efter krigens afslutning var bønderne sine steder så medtagne, at de ikke formåede at udrede 5 år gamle skatte- og landgilderestancer.

Som bilag til Riberhus lens regnskaber 1632 findes et par tingsvidner fra Lustrup birk og fra Vester Horne herred. De taler deres tydelige sprog herom og lyder således:

»Niels Hansen i *Siemb*, fogett thill *Lustrup* Birchting, Benied Pedersen i Lustrup och Peder Andersen ibmd., sandemend i for<sup>ne</sup> Birch Giør witterligt Att Aar epter Gudtz byrd Thisdagen den 24. aprilis 1632 paa for<sup>ne</sup> Ting var shickett for os och mienige

Birchemend Erlig och vellacht Mand Peder søffrensen, Borger i *Ribe*, som der loulig Eschet, bedis och fick itt fult thingsvinde aff otte dannemend, som er Olluf Pedersen i *høemb*, Oster pedersen i *warming*, Benned pedersen och Hans Andersen i *Lustrup*, Søffren Andersen och Peder Suendsen i *Faffuerholtt* ocg Søffren pedersen och Joen Jørgensen i *Siemb*, Huilche for<sup>ne</sup> Otte dannemend Alle Endrechteligenn vunde med oprachte finger och æd, att dj saa och hørde, dett Niels Jenssenn i *Munchgrd* stoed her i dag for thingsdomb och lod læse en Restanz Register paa Skyllde och Landgilde, som Bønderne her wdj Birckett Rested med fraa Anno 1626 och till Aarsdagen 1627, och thilspurde Mienige Birkemend, om nogen haffde herimod at sige, Epterdj her till ere Loulig steffnitt och Kaldett, saa er her til aff mienige Birchemend bleffuen suart, Att de iche kunde Benegte, at for<sup>ne</sup> Restantz Jou ehr thilbage standendis, og miente, deris Gunstige Lensmand haffde strax epter Fiendernis vdtog her aff Landett paa Ko: Ma: goede behaug loffuet, at samme Restantz shulle bliffue dennom epterlatt, och de war aff Keyserens folch saa Illde med handlett paa 2 Aars thide, at de iche formotte den at wdgiffue; hiemblet Jes Tambsenn och hans Andersen i *Lustrup*, Att de i dag 3 wgger loulig Steffnit for<sup>ne</sup> Birkemend til Ting for dette winde, och stoed mestedellen Birkemenden till wedermaals Ting; at saa er ganget och wundet winde wy med woris Zigaretter her wunder thrøgt. Datum ut supra.«

Det andet tingsvidne er taget på Vester Horne herreds ting den 5. maj 1632, ligeledes om restancer fra krigens tid. Delefogden Mads Rask i *Hyllerslev* tog vidne på, at 25 danemænd på egne og menige herredsmænds vegne svarede »til samme restanz,

at de formedelst fiendernes indfald og grødens misvekst, som udi neste følgende aar, efter fienderne var uddragen, deris korn af storm og uvejrlig blev fordærvet, item fiskeriet ogsaa i disse aaringer er afslagen, er kommen vdi stor armod, saa de icke formaar samme rest at vdlegge, hvorføre de ydmygeligen for Guds skyldt vor bigierendes, att samme reste motte dennem efterlades efter den forordning, Comesarer i *holsted Bro* gjorde, den tid de der deres Leylighed overveiet.«

*H. K. Kristensen.*

—o—

### En herredsvide i brug

Videne eller »de gamle landsbylove«, som de ofte kaldes, kunne undertiden — som vist i forrige årbog s. 299 — gælde noget ganske andet end en landsby.

Noget særligt var herredsviden. Den gjaldt under bøndernes hoveri i Riberhus enge. Egnens kronbønder i vid omkreds, altså fra flere herreder, måtte her stille og gøre hovarbejde. Navnet herredsvide må vel antyde, at kronbønderne fra hvert herred eller birk har dannet en arbejdsgruppe for sig.

Herredsvidens brug fremgår bl. a. af følgende retssag fra Kærgård birks tingbog for 25. aug. 1615. Lensmandens delefoged Hans Hansen i Kærgård havde »dele og tiltale til Hans Frandsen i Mosevrå, [Oksby sogn], for han ikke i år havde gjort ret i Riberhus enge med riven. Så mødte Hans Frandsen og berettede, at han havde lejet for sig, og hans rive at have været på engen en dag, de ikke skulle have kørt tidligt nok [til arbejdspladsen].« Og i den sag stillede Hans Frandsen sig i lensmanden Albert Skeels minde, »hvis hans ulempe derudi kunde fin-